

Wat is er nodig voor conflictarm samenleven met grote zoogdieren?

foto Ruud Meerkant, PWN

Dieren worden steeds duidelijker zichtbaar, van grote grazers uitgezet in natuurgebieden tot bevers, wolven of zwijnen. Steeds meer mensen genieten van ontmoetingen met deze dieren, maar ze kunnen ook tot conflicten leiden. Hoe kunnen we met grote zoogdieren samenleven en zij met ons? In hoeverre zijn we bereid onze leefomgeving met hen te delen en daarvoor in te richten? In het NWO-gefinancierde project WildlifeNL (2023-2030) wordt dat onderzocht. Knelpunten en onderzoeksthema's zijn geformuleerd als opmaat tot onderzoek naar een nieuwe balans tussen mens en dier.

tekst Irma Arts (WildlifeNL Consortium)

> Bij de start van het project gaven de twintig maatschappelijke en wetenschappelijke organisaties van het onderzoeksconsortium aan dat de huidige werkwijzen in het natuurbeheer onvoldoende bijdragen aan een conflictarm samenleven met wilde grote zoogdieren. De knelpunten zijn verzameld en bestudeerd. De inventarisatie betrof onder meer huidige maatregelen om conflicten te voorkomen, de aard van de interacties tussen mensen en wilde dieren, het huidige beleid en wet- en regelgeving, en de intenties, waarden en wereldbeelden van mensen. De inventarisatie heeft na analyse geresulteerd in vier overkoepelende, sterk samenhangende knelpunten:

Er is behoefte aan meer duidelijkheid over de effectiviteit en de impact van maatregelen voor het managen van mens-dierinteracties. Managementmaatregelen voor het beheer van de populatieomvang leiden niet altijd tot minder conflicten of schade. Onderzoek naar de effectiviteit van beheermaatregelen, specifiek degene die zich richten op mens-diergedragsinteracties, is gewenst.

Betrokken partijen werken onvoldoende samen en belanghebbenden ervaren onvoldoende steun bij het omgaan met problemen. Er is discussie over wie mede-eigenaar van een probleem is,

wie een probleem hoort aan te pakken en wie de middelen moet verschaffen om dat te doen. Een systeembenadering ontbreekt. De huidige aanpakken en methoden gaan vaak uit van scheiding tussen mens en natuur, en richten zich met name op individuele soorten. Dit beperkt het begrip van interacties tussen mensen en grote zoogdieren. Bovendien wordt op beleidsniveau samenhang en coördinatie gemist, er worden weinig verbanden gelegd tussen ruimtelijke inrichtingsvraagstukken en het managen van mens-dierinteracties.

De omgang met in het wild levende grote zoogdieren wordt bemoeilijkt door het ontbreken van een gedeelde langetermijnvisie over hoe we met hen willen samenleven. Verschillen in visies over mens-dierrelaties worden tussen belanghebbenden weinig besproken en de spanningen tussen lange- en kortetermijndoelen worden zelden expliciet gemaakt. Het niet spreken over tegenstelde waarden en belangen bemoeilijkt de samenwerking.

Living labs

Om meer inzicht te krijgen in mens-dierinteracties en bijbehorende conflicten kijken we naar het hele landschap waarin mens en dier al dan niet moeten samenleven. In plaats van ons te richten op één diersoort of één deel van het landschap, helpt het om te denken vanuit gebieden als complete systemen. Daarnaast zullen we met alle belanghebbenden gesprekken voeren over waarden en wereldbeelden, zodat onderling begrip kan ontstaan en toegewerkt kan worden naar een overkoepelende visie.

De komende vier jaar werken acht promovendi samen met de consortiumpartners aan deelonderzoeken in twee gebieden waar veelvuldig mens-dierontmoetingen plaatsvinden: Nationaal Park Zuid-Kennemerland en UNESCO Mens & Biosfeergebied KempenBroek. Deze gebieden zijn onze 'living labs' waar kennis wordt opgedaan en nieuwe interventies worden getest. Er zal bijvoorbeeld worden gekeken naar communicatie- en beleidsinstrumenten en naar nieuwe technologieën die mens-dierinteracties in kaart kunnen brengen en richting kunnen geven.

In gesprek

We zijn ons ervan bewust dat er in de samenleving sterk verschillende perspectieven bestaan op de omgang met grote zoogdieren. Het project gaat daarom uit van inclusiviteit, waarbij we zoeken naar samenwerking en bouwen aan onderling vertrouwen. We willen andere wetenschappers, beleidsmedewerkers en beheerders inspireren om in gesprek te gaan met elkaar én met het WildlifeNL-consortium over wat nodig is voor conflictarm samenleven.<

irma.arts@ru.nl

Voor meer informatie over het project en de consortiumpartners zie www.wildlifenl.nl en www.linkedin.com/company/wildlifenl/ of luister naar de podcast 'Samen Wild': <https://wildlifenl.nl/podcast>